

मैत्रावरुणर्वसिष्ठः। इन्द्राग्नी। त्रिष्टुप्।

शुचिं नु स्तोमं नवजातमद्येन्द्राग्नी वृत्रहणा जुषेथाम्।

उभा हि वां सुहवा जोहवीमि ता वाजं सद्य उशते धेष्ठा ॥ ७.०९३.०१

शुचिम्- परिशुद्धम्। स्तोमम्- मन्त्रम्। नवजातम्- अभिनवम्। इन्द्राग्नी। वृत्रहणा-
आवरणबाधकौ। नु- क्षिप्रम्। जुषेथाम्- सेवेथाम्। उभा- उभौ। हि- खलु। वाम्- युवाम्। सुहवा-
सुष्ठु आहूयमानौ। जोहवीमि- आह्वयामि। ता- तौ। उशते- कामयमानाय। सद्यः- क्षणेन। वाजं
धेष्ठा- बलधारकौ भवतः ॥१॥

ता सानसी शवसाना हि भूतं साकंवृधा शवसा शूशुवांसा।

क्षयन्तौ रायो यवसस्य भूरेः पृङ्क्तं वाजस्य स्थविरस्य घृष्वेः ॥ ७.०९३.०२

ता- तौ। सानसी- सर्वैः सम्भजनीयौ। शवसाना- बलिनौ। हि- खलु। भूतम्- भवतम्। साकं
वृधा- सह वर्धमानौ। शवसा- बलेन। शूशुवांसा- वर्धमानौ। भूरेः- प्रभूतस्य। यवसस्य- अन्नस्य।
रायः- धनस्य। क्षयन्तौ- स्वामिनौ। स्थविरस्य- स्थूलस्य। घृष्वेः- शत्रुघर्षणशीलम्। वाजस्य-
बलम्। पृङ्क्तम्- संयोजयतम् ॥२॥

उपो ह यद्विदथं वाजिनो गुर्धीभिर्विप्राः प्रमतिमिच्छमानाः।

अर्वन्तो न काष्ठां नक्षमाणा इन्द्राग्नी जोहुवतो नरस्ते ॥ ७.०९३.०३

विप्राः- मेधाविनः। प्रमतिम्- उत्तममतिम्। इच्छमानाः- कामयमानाः। धीभिः। वाजिनः-
सद्व्रतिमन्तः। यत्- ये। विदथम्- उपासनम्। उपो गुः- उपगच्छन्ति। ते। नरः- मनुष्याः।
अर्वन्तः- अश्वाः। न- इव। काष्ठाम्- दिशम्। नक्षमाणाः- व्याप्तुवन्तः। इन्द्राग्नी। जोहुवतः-
आह्वयन्ति ॥३॥

गीर्भिर्विप्रः प्रमतिमिच्छमान ईदृ रयिं यशसं पूर्वभाजम्।

इन्द्राग्नी वृत्रहणा सुवज्रा प्र नो नव्येभिस्तिरतं देष्णैः ॥ ७.०९३.०४

पूर्वभाजम्- पूर्वमेव सम्भजनीयम्। यशसम्- अन्नम्। रयिम्- दानयोग्यधनमुद्दिश्य। प्रमतिम्- प्रकर्षमतिम्। इच्छमानः- कामयमानः। विप्रः- मेधावी। गीर्भिः- वाग्भिः। सुवज्रा- वज्रपाणी। वृत्रहणा- आवरणबाधकौ। इन्द्राग्नी। ईदृ- स्तौति। देष्णैः- दानैः। नव्येभिः- अभिनवैः। नः- अस्मभ्यम्। प्र- प्रकर्षेण। तिरतम्- वर्धयतम् ॥४॥

सं यन्मही मिथती स्पर्धमाने तनूरुचा शूरसाता यतैते।

अदेवयुं विदथे देवयुभिः सत्रा हतं सोमसुता जनेन ॥ ७.०९३.०५

यत्- यदा। मही- महत्यौ। मिथती- परस्परं हिंसन्त्यौ। स्पर्धमाने। तनूरुचा- दीप्तशरीरे। शूरसाता- युद्धे। सं यतैते- यत्नं कुरुतस्तदा। विदथे- यज्ञे उपासने। देवयुभिः- ज्योतिष्कामैः। अदेवयुम्- अन्धकारकामम्। सोमसुता- रसनिष्पादकेन। जनेन। हतम् ॥५॥

इमामु षु सोमसुतिमुप न एन्द्राग्नी सौमनसाय यातम्।

नूचिद्धि परिमन्नाथे अस्माना वां शश्वद्विर्ववृतीय वाजैः ॥ ७.०९३.०६

इन्द्राग्नी। इमाम्- एतत्। सोमसुतिम्- रसनिष्पादनम्। नः- अस्माकम्। सौमनसाय- शोभनचित्ताय। उप यातम्- आगच्छतम्। अस्मान्- नः। नु- क्षिप्रम्। हि- खलु। परिमन्नाथे- मन्येथे। शश्वद्भिः- बहुभिः। वाजैः- हव्यैः। वाम्- युवाम्। ववृतीय- आवर्तयामि ॥६॥

सो अग्न एना नमसा समिद्धोऽच्छा मित्रं वरुणमिन्द्रं वोचेः।

यत्सीमागश्चकृमा तत्सु मृळ तदर्यमादितिः शिश्रथन्तु ॥ ७.०९३.०७

सः- असौ त्वम्। अग्ने। एन- अनेन। नमसा- नमस्कारेण। समिद्धः- सम्यगुद्दीपितः। मित्रम्- स्नेहाधिदैवतम्। वरुणम्- ऋताधिदैवतम्। इन्द्रम्- बलाधिदैवतम्। अच्छ- अभिलक्ष्य। वोचेः- ब्रूहि। यत्। सीम्- सर्वतः। आगः- अघम्। चकृम- कृतवन्तः। तत्। अर्यमा- दानाधिदेवता।

अदितिः- अखण्डप्रकृतिः । अन्ये देवाश्च । शिश्रयथन्तु- वियोजयन्तु । तत्- तस्मादघात् । सु मृळ-
सुष्ठु रक्ष ॥७॥

ए॒ता अ॒ग्न आ॒शुषा॒णास॒ इ॒ष्टीर्यु॒वोः स॒चाभ्य॑श्याम॒ वाजा॑न् ।

मेन्द्रो॑ नो वि॒ष्णुर्म॑रुतः॒ परि॑ ख्यन्त्यू॒यं पा॑त स्व॒स्तिभिः॒ सदा॑ नः ॥ ७.०९३.०८

अग्ने । ए॒ताः- इ॒माः । इ॒ष्टीः- म॒नीषाः । आ॒शुषा॒णासः- क्षिप्रं सम्भजमानाः । यु॒वोः- यु॒वयोः ।

वाजा॑न्- अ॒न्नानि॑ । स॒चा- यु॒गप॑देव । अ॒भ्यश्या॑म- अनुभवेम । इन्द्रः- ब॒लाधि॑देवता । वि॒ष्णुः-

सर्व॑व्यापी परमात्मा । म॒रुतः- प्रा॒णवि॑शेषाः । नः- अस्मा॑न् । मा । परि॑ ख्यन्- प॒रित्य॑जत ।

परि॑ख्यानं त्याग इति वेङ्कटमाधवः । यू॒यं पा॑त स्व॒स्तिभिः॒ सदा॑ नः ॥८॥

Dr. Ranganatha